

til at bevilge den samme Sum til næste Aar og saa fremdeles, saalænge disse statistiske Undersøgelser vedvare.

Oppermann: Det forekommer mig, som om der i de sidste to Foredrag har yttret sig en mindre rigtig Opfattelse af det, der formentlig var Gjenstand for de Undersøgelser, der skulde anstilles. — Enhver, der har givet sig af med den Slags Undersøgelser, vil vide, at der er en heel Deel factiske Ting, som man kun kan komme til Kundskab om gennem Maalning og Veining, men hvor man ogsaa i mindre Tid end 1 Aar kan komme til en meget paalidelig Kundskab. Jeg skal blot nævne et Exempel: Gjennemsnitsforholdet imellem Rumfylde, Dimensionen af et Kreaturs Krop og dets Vægt — til at komme til Kundskab derom hører der sandelig ikke flere Aars Erfaring. Ligeledes forekommer det mig, at der er nogen Misforstaaelse med Hensyn til hvad den ærede Ordfører yttrede om, at disse Undersøgelser skulde tilsigte, af de enkelte private Formeninger at bringe paalidelige Resultater frem; det blev nemlig derimod indvendt, at ogsaa den Mand, der skulde anstille disse Undersøgelser, var et Individ, og at hans Mening altsaa ogsaa vilde være behæftet med Følgerne af individuel Strøbelighed; men dette undgaaer man just ved Maal- og Vægtundersøgelser. Naar to Mennesker have forskjellige Meninger om Resultatet af en eller anden Fremgangsmaade, f. Ex. i Agerbruget, saa er det Simpleste jo at maale og veie, hvad der kommer ud og tælle Pengene, som ere anvendte derpaa, men for at der skal komme noget reelt Resultat deraf, saa maa Undersøgelsen ledes efter en paalidelig Methode, og saavidt muligt maa der være eet Sted, hvorfra Undersøgelserne ledes, for at de kunne blive førte paa samme Maade, og Grunden til, at der i de praktiske Videnskaber er gjort saa faa virkelig fremmende Erfaringer, er mindre, fordi Folk ikke have maalt og undersøgt nok, end fordi de ikke have maalt og undersøgt eens, saa at mange Gange eens Resultater virkelig kunne være forskellige, og ligeledes omvendt. Jeg skal derfor meget tilraade det ærede Thing at bevilge denne Sum, især da det er glædeligt nok, at see Regjeringens

gen understøtté og virkelig søge at fremme den Slags Foretagender.

Minestad: Ja, jeg skal blot, da den sidste ærede Taler gjorde den Bemærkning, at der ogsaa i mit Foredrag var Noget, som han kaldte mindre rigtigt, gjøre den Bemærkning, at det har gjort mig ondt aldeles ikke at blive bedre oplyst ved det Foredrag, som den ærede Rigsdagsmand holdt i dette Dieblif. Han henvisste nemlig ganske rigtigt til, at der var Ting, som man kun fik Kundskab om, ved at veie og maale dem. Det er noget, som er temmelig almindelig bekjendt, men dertil pleier der ikke at ydes Bidrag af Staten, og allermindst pleier man at behøve at gjøre Reiser; selv i den specielle Anledning, som den ærede Rigsdagsmand omtalte, behøver man da ikke at reise længere end til Trommesalen for at undersøge Forholdet mellem Dimension og Vægt; der er saaman Dyr nok til at faae at see Forholdet imellem deres Rumfylde og Vægt (Oppermann: Nei!). Jo, der er Leilighed nok dertil. Dernæst gjorde den ærede Rigsdagsmand adskillige meget rigtige Bemærkninger om Methoden, noget, der gjælder om alle mulige videnskabelige Opfattelser; men jeg skjønner ikke, at han paaviste Sammenhængen imellem denne ganske almenlydige Sætning og det foreliggende specielle Tilfælde, men det var netop det, jeg havde Trang til, for at blive bedre oplyst.

Ordføreren: Jeg troer, at den ærede Rigsdagsmand for Sorø Amts 3die Valgfreds (Hasle) endnu er i nogen Vildfarelse med Hensyn til Anvendelsen af disse Penge, idet han nemlig troer, at det er muligt ved de Udflugter, som Læreren gjør med Eleverne til større Gaarde, at anstille de Undersøgelser, som her omtales. Til at anstille den Slags Undersøgelser fordres der virkelig Ro og ikke den Forvirring og Uro, som er tilstede ved en Excursion, der blot tilsigter at give en Veiledning og Underviisning til Eleverne. Det lader sig aldeles ikke indrette paa denne Maade, og det er heller ikke paa nogen mulig Maade paatænkt at indrette sig saaledes. Docenten vil udarbejde sin Plan og derefter gaae frem. Det er ogsaa med Hensyn til de statistiske Un-